

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

ЦЕНТР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ

за результатами опитувань

здобувачів вищої освіти

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

1. Результати опитування за анкетною «Якість освітньої програми»

Опитування здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (далі – аспіранти) за анкетною «Якість освітньої програми» було проведено у березні-квітні 2021 року з метою вивчення якості змістового складника освітньо-наукових програм.

Анкета «Якість освітньої програми» була розроблена представниками Центру забезпечення якості освіти, пройшла обговорення і затвердження Науково-методичної ради ОНУ імені І.І. Мечникова. Бланк анкети «Якість освітньої програми» містить 10 запитань стосовно змісту освітньо-наукових програм, п'ять з них – відкритих.

В опитуванні взяли участь 91 здобувач за всіма освітньо-науковими програмами, що складає 35% від загальної кількості здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії. З них: здобувачів першого року навчання – 26 (28,6%) осіб, другого року навчання – 30 (33,0%) осіб, третього року навчання – 18 (19,8%) осіб, четвертого року навчання – 17 (18,7%) осіб (дивись рис.1).

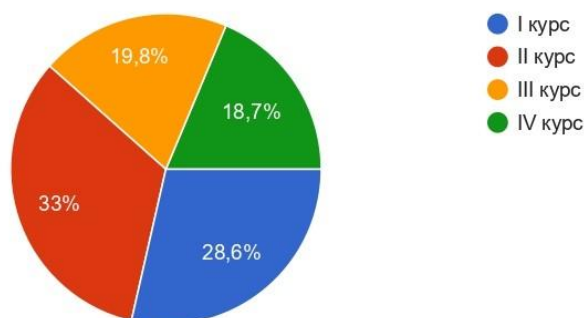

Рис.1. Розподіл опитаних здобувачів вищої освіти за роками навчання

Аналіз відповідей респондентів здійснювався в цілому по університету, в розрізі років навчання аспірантів, освітньо-наукових програм, за якими вони навчаються. Результати оцінювання аспірантами якості змісту освітньо-наукової програми (в цілому по університету) представлено у таблиці 1.

Таблиця 1

Оцінювання якості змісту ОНП здобувачами вищої освіти рівня PhD (у %) за результатами опитування в 2020 та 2021 роках

№		Так (%)		Ні (%)	
		2020	2021	2020	2021
1	Чи реалізовується за Вашою ОП вільний вибір дисциплін?	83,2	90,1↑	16,8	9,9↓
2	Чи достатній обсяг практичної підготовки, закладений в ОП Вашої спеціальності?	85,0	85,2	15,0	14,8
3	Чи порушується, на Вашу думку, логіка викладання дисциплін ОП вашої спеціальності?	12,1	9,9↓	87,9	90,1↑
4	Чи зустрічається дублювання змісту навчального матеріалу дисциплін ОП вашої спеціальності?	8,4	4,4↓	91,6	95,6↑
5	Чи співпали Ваші очікування щодо ОП Вашої спеціальності з її реальним змістом?	86,9	87,9	13,1	12,1

Аналізуючи відповіді здобувачів освіти на запитання анкети щодо відповідності змісту освітньо-наукової програми їхнім очікуванням, слід відмітити, що 87,9% респондентів дали позитивну відповідь, що є підтвердженням високої якості змістової складової освітньо-наукових програм. Серед очікувань, що не виправдались були названі: кількість дисциплін, дублювання змісту дисциплін з магістерського рівня. Вивчаючи відповіді аспірантів на запитання анкети, можна зазначити, що 90,1% опитаних здобувачів освіти відповіли, що в процесі реалізації освітньо-наукової програми здійснюється вільний вибір начальних дисциплін. 85,2% респондентів вважають достатнім обсяг практичної підготовки. 90,1% опитаних аспірантів відзначали відсутність порушення логіки викладання дисциплін і 95,6% – відсутність дублювання змісту навчального матеріалу навчальних дисциплін за освітньо-науковими програмами. Слід зазначити, що в цілому спостерігається позитивна динаміка якості змістового складнику освітньо-наукових програм за критеріями реалізації вільного вибору навчальних дисциплін, логіка викладання і дублювання змісту навчальних дисциплін. Проте майже не змінились такі показники, як достатність обсягу практичної підготовки та відповідність змісту ОНП очікуванням аспірантів.

Здобувачі вищої освіти в процесі опитування надали свої пропозиції щодо формування індивідуальних траєкторій навчання, а саме:

1. Збільшити обсяг вибіркового дисциплін.
2. Додати дисципліну або включити до обов'язкових навчальних дисциплін матеріал, пов'язаний з підготовкою і написанням дисертації.
3. Збільшити обсяг практичної підготовки здобувачів вищої освіти.
4. Більш активно застосовувати можливості дистанційного навчання.
5. Організувати вивчення усіх навчальних дисциплін упродовж першого року навчання.

2. Результати опитування за анкетною «Якість освіти»

Опитування здобувачів вищої освіти третього рівня вищої освіти за анкетною «Якість освіти» було проведено у березні-квітні 2021 року з метою вивчення стану якості реалізації освітньо-наукових програм.

В опитуванні взяли участь 86 здобувачів за всіма освітньо-науковими програмами, за всіма освітньо-науковими програмами, що складає 33,1% від загальної кількості здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії. З них: здобувачів першого року навчання – 24 (27,9%) осіб, другого року навчання – 26 (30,2%) осіб, третього року навчання – 18 (20,9%) осіб, четвертого року навчання – 18 (20,9%) осіб (дивись рис.2).

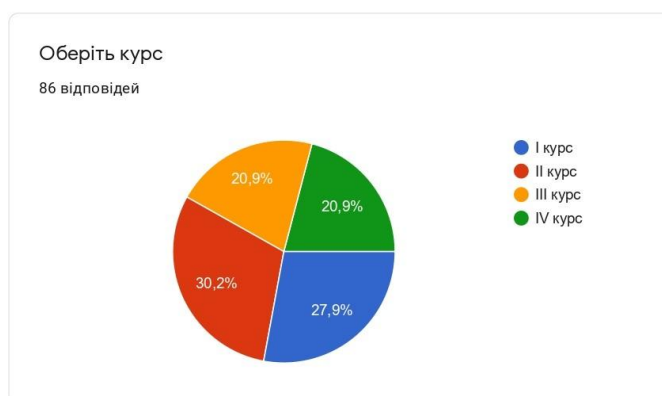

Рис.2. Розподіл опитаних здобувачів вищої освіти за роками навчання

Анкета «Якість освіти» була розроблена представниками Центру забезпечення якості освіти, пройшла обговорення і затвердження Науково-методичної ради ОНУ імені І.І. Мечникова. Бланк анкети «Якість освіти» містить 33 запитання стосовно якості освіти, три з них – відкритих. Запитання анкети «Якість освіти» розподіляються за такими блоками: участь здобувачів вищої освіти у забезпеченні якості освітньо-наукових програм, якість оцінювання результатів навчання, якість викладання, організація та загальна підтримка освітньої програми.

Відповіді здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня на запитання блоку «Участь у забезпеченні якості освітньо-наукових програм» засвідчили, що аспіранти ще недостатньо володіють інструментами впливу на забезпечення якості освітньо-наукових програм, а також недостатньо залучені до цих процесів. Так, з твердженням «Здобувачі освіти мають можливість бути залученими до забезпечення якості освіти» цілком погодились 69,8% респондентів, частково погодились – 27,9% опитаних, не погодились – 2,3%. 59,3% аспірантів зазначили, що мають можливість вільно обирати дисципліни, 34,9% частково з цим згодні, 5,8% - не згодні. Вважають, що мають можливість впливати на зміст (набір дисциплін) освітньої програми, за якою навчаються, 44,2% опитаних аспірантів, 47,7% частково з цим погоджуються, 8,1% вважають, що не мають такої можливості. З твердженням, що мають можливість оцінювати роботу викладачів цілком згодні 52,3% опитаних здобувачів, частково згодні 36,0%, не згодні – 11,7%. Вірогідно, на отриманні показники щодо можливості оцінки роботи викладачів, вплинув також графік проведення анкетування аспірантів щодо якості викладання окремими викладачами, яке проводилось після анкетування за першими двома анкетами, в зв'язку з чим аспіранти під час першого та другого анкетування не змогли позитивно відповісти на це запитання. Слід зазначити, що спостерігається позитивна динаміка змін щодо залученості здобувачів вищої освіти до процесів забезпечення якості освіти та інформування їх щодо управлінських рішень, прийнятих за результатами опитувань, але їхній рівень все ще залишається недостатнім.

Результати анкетування за блоком запитань «Якість оцінювання результатів навчання» засвідчили, що 72,1% респондентів вважають способи і методи оцінювання результатів навчання справедливими, 25,6% частково з цим згодні, 2,3% не згодні. 83,7% опитаних аспірантів зазначили, що отримують детальний відгук (зворотній зв'язок) про свою роботу, 72,1% відмітили, що отримують цей відгук швидко, 79,1% зауважили, що цей відгук допоміг їм з'ясувати ті речі, які вони не розуміли. Зазначили, що під час навчання загальне ставлення викладачів до них було об'єктивним і неупередженим, 82,6% опитаних аспірантів, 15,1% частково з цим згодні, 2,3% не згодні. Позитивні зміни за означеними показниками також свідчать про підвищення рівня якості оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Оцінювання блоку «Якість викладання» здійснюється з метою дослідження рівня якості викладання, видів інформаційних ресурсів, які супроводжують цей процес, а також дотримання принципів академічної доброчесності. В цілому анкетування за даним блоком показало, що переважна більшість опитаних здобувачів вищої освіти (90,7%) вважають викладачів за своєю освітньо-науковою програмою висококваліфікованими та компетентними. 86,0% опитаних аспірантів вважають викладачів добре організованими та підготовленими до занять, 12,8% частково з цим згодні, 1,2% не згодні. Проте необхідно зазначити, що тільки 70,9% опитаних зазначили, що викладачі застосовують різноманітні викладацькі методики для забезпечення ефективності навчання, 26,7% частково з цим

згодні, 2,3% не згодні. Аналіз відповідей респондентів щодо можливості отримання консультацій викладача з навчальних питань, свідчить про тісну співпрацю викладачів зі здобувачами вищої освіти. Так, 83,7% респондентів вказали, що мають змогу швидко контактувати з викладачами, коли виникає така необхідність, 72,1% отримують достатньо підтримки і корисних порад щодо свого навчання, 80,2% респондентів отримують корисні настанови та вичерпні консультації, коли необхідно робити вибір щодо їхнього навчання, 77,9% опитаних вважають, що всі викладачі якісно пояснюють ключові поняття теми. 75,6% аспірантів зазначили, що частка навчального часу, відведена на самостійну роботу, була достатньою, 19,8% частково з цим згодні, 4,6% не згодні. Необхідні навчальні ресурси для вивчення матеріалу вважають доступними 70,9% опитаних здобувачів, 25,6% частково з цим згодні, 3,5% не згодні. Проте слід звернути увагу на складання розкладу занять, на противагу іншим показникам, частка аспірантів, які вважають розклад зручним, незначно, але зменшилась до 48,8%. Частково згодні з тим, що розклад є зручним 34,9% опитаних, не згодні – 16,3%. Здобувачі освіти висловили пропозицію більше використовувати можливості дистанційного навчання. В цілому за переважною більшістю показників спостерігається позитивна динаміка змін якості викладання.

Слід зазначити, що підвищився, проте залишається недостатнім рівень поінформованості здобувачів вищої освіти рівня PhD щодо порядку оскарження результатів заліків, іспитів (67,4% здобувачів ознайомлені, 20,9% – частково ознайомлені, 11,6% – не ознайомлені); порядку перескладання заліків, іспитів (73,3% здобувачів ознайомлені, 18,6% – частково ознайомлені, 8,1% – не ознайомлені); процедури реагування університету на порушення академічної доброчесності (65,1% здобувачів ознайомлені, 26,8% – частково ознайомлені, 8,1% – не ознайомлені); процедури врегулювання конфліктних ситуацій в університеті (60,5% здобувачів ознайомлені, 29,1% – частково ознайомлені, 10,5% – не ознайомлені). Ще низьким залишається рівень поінформованості аспірантів про роботу психологічної служби університету.

В цілому можна зазначити позитивну динаміку змін якості реалізації освітньо-наукових програм на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти.

Серед сильних сторін університету здобувачі вищої освіти відмітили: славетну історію та імідж університету, професіоналізм, компетентність і кваліфікацію викладачів, їх готовність консультивати по всіх питаннях, повага з боку викладачів, дух інтелектуальної свободи, багаття змістовних та цікавих курсів, можливість академічної мобільності, участь у закордонних конференціях.

До слабких сторін університету здобувачі вищої освіти віднесли: недостатнє матеріально-технічне оснащення, недостатнє врахування особливостей вечірньої форми навчання, проведення занять у різних корпусах, велика кількість лекційних занять, бюрократизм.

Пропозиції здобувачів вищої освіти щодо організації освітнього процесу в університеті: зменшити освітню складову, частіше проводити лекції, майстер-класи із залученням іноземних викладачів, учених, активізувати роботу ради молодих вчених.

Рекомендації за результатами анкетування

1. Розглянути можливість більшого застосування елементів дистанційного викладання навчальних дисциплін для здобувачів вечірньої форми навчання та гуманітарних спеціальностей, більш ефективно розподіляти навантаження під час складання розкладу.

2. Посилити роботу щодо поінформованості здобувачів вищої освіти щодо
 - порядку оскарження результатів заліків, іспитів;
 - порядку перескладання заліків, іспитів;
 - процедури реагування університету на порушення академічної доброчесності;
 - процедури врегулювання конфліктних ситуацій в університеті;
 - роботи психологічної служби університету
3. Вивчити стан організації реалізації права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін на факультетах.
4. Вивчити стан використання викладачами інноваційних технологій навчання у процесі викладання навчальних дисциплін для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня.
5. Сприяти інформуванню здобувачів вищої освіти стосовно змін, що вносяться до ОП на основі результатів анкетування.

Керівник Центру забезпечення
якості освіти ОНУ імені І.І. Мечникова

І.П. Анненкова